

December

Dansk

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Sammensatte navneord _____	2
Find juleord _____	3
Løs labyrinten _____	4
Hanukkah _____	5 - 6
Stumt d _____	7
Skriv et kort _____	8 - 9
Korte og lange vokaler _____	10
Nytårstraditioner i andre lande _____	11
Ordklasser _____	12 - 14

Sammensatte navneord

Et sammensat navneord er et ord, der er sat sammen af to eller flere ord. De kan være sat sammen på tre måder:

Med et **s**, fx: gulerod + kage: gulerod**skage**

Med et **e**, fx: snegl + hus: snegle**hus**

Uden noget, fx: nisse + hue: nissehue.

Hvis du er i tvivl om, om ordet får bindebogstaver, kan du slå ordet op i ordbogen.

Nu skal du arbejde med sammensatte ord i en tekst om jul.

Se på ordene i parentes, og skriv den korrekte sammensætning på linjen.

Der er mange i Danmark, der fejrer jul. Traditionerne begynder allerede i starten af december, hvor vi pynter huset med julepynt (*jul+pynt*), og udenfor pynter vi træer og buske med _____ (*lys+kæder*). Mange har også en _____ (*advent+krans*) med fire lys, hvor man tænder et lys hver søndag før jul. Når det er advent, er der også nogle, der får små _____ (*advent+gaver*). Den 24. december holder man jul med sin familie. Man spiser lækker _____ (*jul+mad*) sammen. Der er ofte _____ (*and+steg*) eller _____ (*flæsk+steg*), almindelige kartofler, _____ (*brun+kartofler*), sovs og _____ (*rød+kål*). Til dessert er der risalamande. Her gælder det om at finde den gemte mandel, så man kan få _____ (*mandel+gaven*). Efter maden danser man om _____ (*jul+træet*) og synger sange. Bagefter får alle deres _____ (*jul+gaver*), som har ligget under træet og ventet på at blive åbnet.

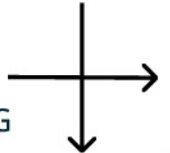
Find juleord

Find 16 juleord. Ordene står kun fra venstre mod højre og oppefra og ned.

Du skal finde disse ord:

AND DANS FLAG GAVE GLØGG GRAN GRØD LYS
GÅS JULEMAND KAGE KLEJNE NØD PYNT SALME SANG

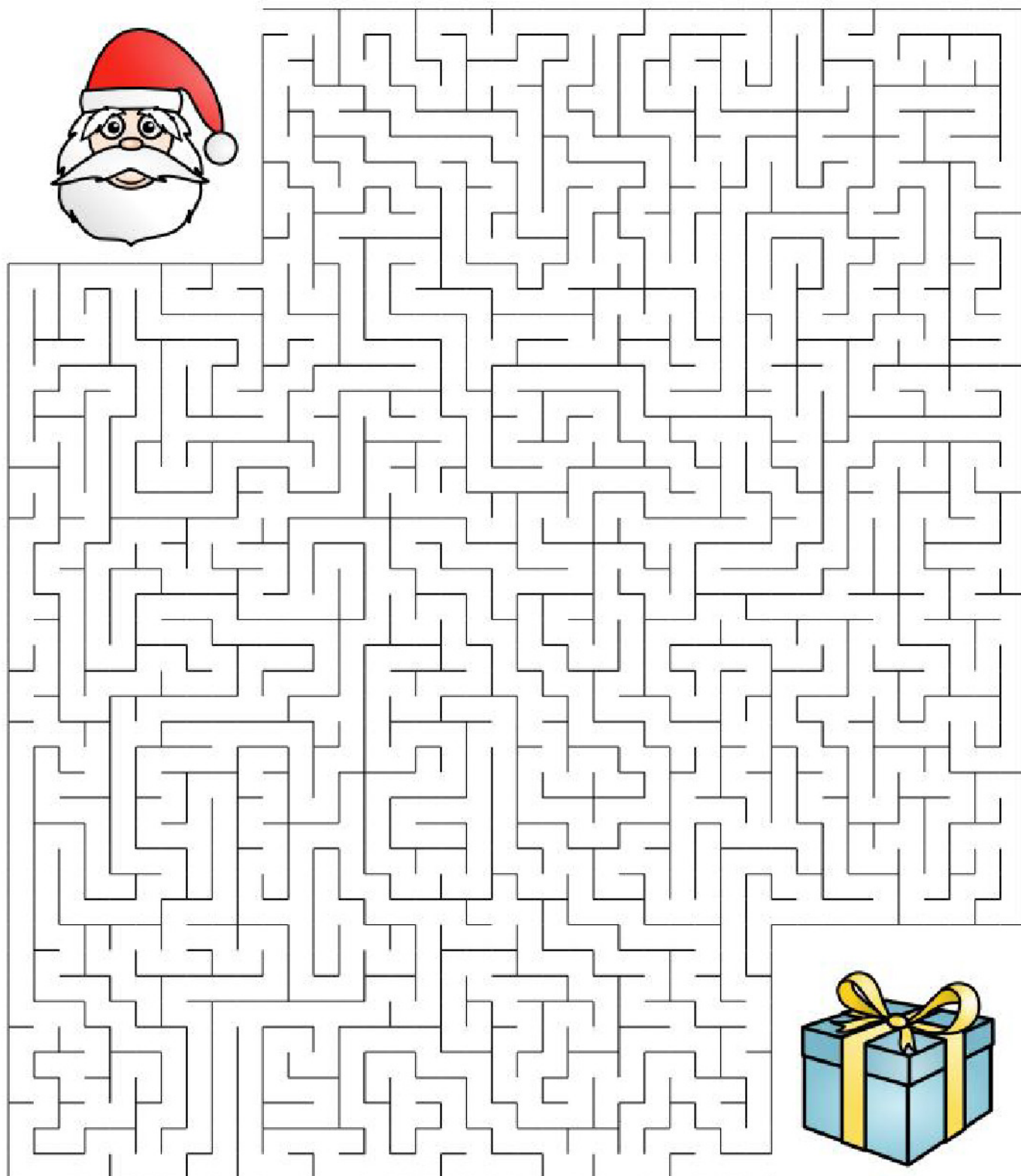
G	S	A	N	G	P	S	L	A	G
L	O	U	C	F	I	L	Y	B	A
Ø	A	F	T	D	G	Å	S	K	V
G	N	L	V	G	R	Ø	D	L	E
G	D	A	N	S	A	L	M	E	N
Æ	K	G	P	Y	N	T	Z	J	Ø
H	W	J	U	L	E	M	A	N	D
R	Å	Q	N	M	K	A	G	E	J

Løs labyrinten

Hjælp julemanden med at finde gaven.

Hanukkah

Nu skal du læse en tekst om hanukkah. Du skal bruge teksten til at løse opgaven på næste side.

Hanukkah er en jødisk højtid, som varer i otte dage. Højtiden falder forskelligt fra år til år, men den ligger altid mellem slutningen af november og slutningen af december.

Hanukkah bliver også kaldt lysenes fest. Højtiden fejrer et historisk mirakel, som skete for over 2000 år siden.

Dengang havde grækerne overtaget jødernes hellige tempel i Jerusalem. En gruppe jøder, som hed makkabæerne, kæmpede for at få templet tilbage – og det lykkedes.

Da templet skulle indvies igen, ville de tænde den syvarmede lysestage, som hedder en menorah, som altid skulle lyse. Men de fandt kun nok olie til én dag. Og så skete miraklet: Olien brændte i hele otte dage, hvilket var nok tid til, at de kunne producere mere olie og holde flammen i live. Det er derfor, hanukkah varer otte dage i dag.

Hver aften i hanukkah tænder man lys i en særlig lysestage, der hedder en hanukkiah.

Den har ni arme – otte til at mindes de otte dage og én ekstra til det lys, man tænder de andre med. Hver aften tændes ét ekstra lys, så alle lys er tændt på den ottende dag.

Under hanukkah hygger man sig med familien. Man spiser lækker mad, som er stegt i olie for at mindes olielampen i templet. Man spiser fx latkes (en form for kartoffelpandekage) og sufganiyot (en slags donuts med syltetøj). Man spiller desuden et spil med en snurretop, der hedder en dreidel, hvor man enten vinder eller taber penge eller slik.

Hanukkah

Tegn en streg mellem ordene og det rigtige billede. Du kan finde svarene i teksten på forrige side.

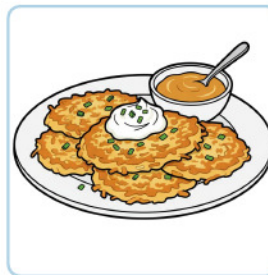
latkes

hanukkiah

dreidel

sufganiyot

menorah

Stumt d

Nogle ord staves med et bogstav, som man ikke kan høre. Det kaldes et stumt bogstav.

Skriver man fx: "Jeg bor på **lanet**" eller "Jeg bor på **landet**"?
"Det er **kolt** udenfor" eller "Det er **koldt** udenfor"?

De rigtige svar er: "Jeg bor på **landet**" og "Det er **koldt** udenfor".

Hvis du er i tvivl om, hvordan et ord staves, kan du altid slå ordet op i ordbogen.

Nu skal du arbejde med stumt d i en tekst om vinter.
Sæt streg under det ord, der er stavet rigtigt.

Også for dem, der ikke **holler** / **holder** jul eller hanukkah, kan vinteren være en tid, hvor der er fokus på at være sammen og hygge sig – nok især **inendørs** / **indendørs**. Når det er mørkt og koldt, har man lyst til at putte sig under et tæppe med noget varmt at drikke og et **stearinlys** / **stearindlys**. Det er også oplagt at spille **brætspil** / **brætspild** eller se en film med sin familie eller sine **venner** / **vender**. Hvis man kan lide at være kreativ, kan man strikke, tegne, lave **armbån** / **armbånd** eller måske male på keramik. Og hvis man hellere vil ud og bevæge sig, kan man stå på skøjter på stadion. Hvis man er **frisk** / **fridsk**, kan man endda **begynne** / **begynde** at vinterbade.

Det er ikke hver vinter, at vi er heldige at få sne i Danmark, men når den **enelig** / **endelig** kommer, finder folk deres kælke frem fra bagerst i skuret og **skynner** / **skynder** sig ud for at kælke, inden sneen er væk igen. Andre bygger en stor **sneman** / **snemand** i haven, som til sidst står som det eneste tilbage, når resten af sneen er **smeltet** / **smeldtet**.

Skriv et kort

Skriv et julekort til en ven eller et familiemedlem.

Du kan fx skrive om

- hvad du har lavet/skal lave i december
- hvilke traditioner du glæder dig til i december
- hvilke traditioner du **ikke** glæder dig til i december
- hvad der har været godt i december
- hvad der **ikke** har været godt i december.

Husk at

- starte kortet med at skrive "Hej/kære ..."
- slutte af med en hilsen, fx "Kærlig hilsen ..."
- skrive personens navn og adresse på linjerne til højre (hvis du ikke kan huske deres adresse, kan du opfinde en adresse).

Tegn forsiden til dit kort. Hvis det er et julekort, kan du fx skrive "Glædelig jul" og tegne noget, du forbinder med jul.

Hvis det ikke er et julekort, kan du tænke over, hvilket slags kort personen du skriver til, ville kunne lide – måske et med blomster, hunde eller noget helt tredje.

Korte og lange vokaler

Det kan være svært at huske, om et ord skal skrives med en eller to konsonanter. Man kan dog som regel høre forskel, når man udtaler ordene. Prøv fx at sige ordene **biler** og **biller** højt for dig selv. Her er der stor forskel på, hvor lang vokalen er.

Der er ofte dobbeltkonsonant eller konsonant + d efter en kort vokal, fx **kølle** eller **hælde**. Der er derimod enkeltkonsonant efter en lang vokal, fx **køle** eller **hæle**.

Som huskeregel kan man sige, at

korte vokaler følges af "**lange**" konsonanter (fx **ll** eller **ld**)

lange vokaler følges af "**korte**" konsonanter (fx **l**).

Nu skal du arbejde med dobbeltkonsonant og konsonant + d i en tekst om danske nytårstraditioner. Sæt streg under det ord, der er stavet rigtigt.

I Danmark fejrer vi nytårsaften den 31. december. Klokkeren 18.00 samles man foran fjernsynet og ser kongens nytårstale. Så spiser man en **læker** / **lækker** middag, som ofte har tre **reter** / **retter**. Lige før midnat **tæner** / **tænder** folk for **fjernsynet** / **fjernsyndet** og ser **nedtælingen** / **nedtællingen** fra Rådhuspladsen i København. Mange står klar på **stole** / **stolle** og sofaer, så de kan "hoppe ind i det nye år". Det vil sige, at man hopper ned fra stolen, når klokken slår tolv, og **årstalet** / **årstallet** skifter.

Bagefter **skåler** / **skåller** man i bobler og spiser kransekage, imens man ønsker hinanden godt nytår. Udenfor begynder fyrværkeri for alvor at **lyse** / **lysse** himlen op, og mange går ud og enten **kiger** / **kigger** på det eller fyrer noget fyrværkeri af selv – man skal bare huske sikkerhedsbrillerne og at **hole** / **holde** god afstand til fyrværkeriet.

Nytårstraditioner i andre lande

Læs teksten, og forbind traditionerne med det rigtige land.

Rundt om i verden fejrer folk nytår på mange forskellige måder. I Spanien spiser man 12 vindruer, én for hvert klokkeslag ved midnat. Det skal give held i det nye år.

I Japan spiser man sobanudler, da nudlerne bringer held. De lange nudler symboliserer nemlig et langt liv.

I Brasilien går mange klædt i hvidt til nytår, da den hvide farve symboliserer fred.

På Filippinerne serverer man 12 runde frugter til nytår, da de er runde som mønter, som symboliserer rigdom.

I Grækenland bager man en særlig kage, der hedder vasilopita. Der gemmes en mønt inde i kagen, og den, der får stykket med mønten, har held i det nye år.

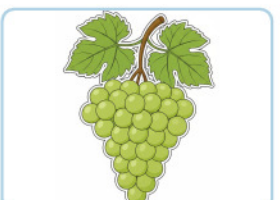
Grækenland

Japan

Brasilien

Spanien

Filippinerne

Ordklasser

Alle ord kan inddeles i ordklasser. Her er tre af dem:

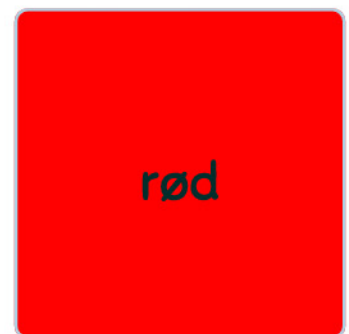
Navneord er bl.a. navne på dyr, mad, personer og ting. Du kan sætte *en* eller *et* foran:
et **egern**, en **klementin**, en **kvinde**, et **lys**

Udsagnsord fortæller om noget, man gør. Du kan sætte *at* eller *jeg* foran:
at **drikke**, at **være**, jeg **danser**

Tillægsord beskriver personer, dyr og ting. Du kan ofte sige *at være* foran:
at være **sød**, at være **smuk**, at være **stor**.

Klip brikkerne på side 12 og 13 ud. Del brikkerne op i ordklasser, og placer dem på de rigtige felter på side 14.

Klip brikkerne på side 12 og 13 ud. Del brikkerne op i ordklasser, og placer dem på de rigtige felter på side 14.

varm

julekugle

handsker

hvid

skåle

syng

læse

kold

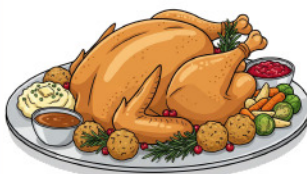

mandler

give

andesteg

strikke

Placer brikkerne på feltet med den ordklasse, der passer til motivet og ordet.

Navneord

Udsagnsord

Tillægsord